

Nieuw voor Groningen: Mongoolse Pieper

Emo Klunder & Marnix Jonker

Op 14 november 2005 waren Harry Blijleven en Emo Klunder aanwezig op de trektelpost op het oostelijk Eemshaventerrein. Er was vrij veel trek met onder andere 700+ Grote Barmsijzen *Carduelis flammea*, 200+ Sneeuwgorzen *Plectrophenax nivalis* en zes Sneeuwganzen *Anser caerulescens*.

In de loop van de ochtend kwamen Harm Jan Wight en Egge Boerma langs. Ze bleven even op de telpost en gingen daarna verder vogelen in de omgeving.

Na een paar minuten belde HJW naar EK met de mededeling dat hij 300 meter westelijk van de telpost een Grote Pieper *Anthus richardi* aan het filmen was. De vogel liep tussen Graspiepers *A. pratensis* op de dijk.

EK ging naar HJW en EB toe en zag de vogel ook. Met zijn minidisc-recorder nam hij de roep van de vogel op. HB bleef op de telpost staan en kon de vogel nu ook met zijn telescoop zien lopen op de dijk.

Ervan uitgaand dat de vogel een Grote Pieper zou zijn werd verder niet veel aandacht aan de vogel besteed. De vogel vloog al vrij snel door.

Echter toen EK later het geluid nog eens af-

draaide, vond hij dat de roep voor een Grote Pieper toch wel afwijkend was. Met name de *tjep-tjep*-geluiden vond hij vreemd.

Toen later op de dag Bert de Bruin ook in de Eemshaven was, liet hij het geluid aan hem horen. BdB was meteen van mening dat het geluid niet paste op een Grote Pieper, maar meer op een Mongoolse Pieper *A. godlewskii*. Samen hebben ze nog in het terrein gezocht, maar de vogel kon niet teruggevonden worden.

De Mongoolse Pieper van de Eemshaven is inmiddels door de Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna (CDNA) aanvaard.

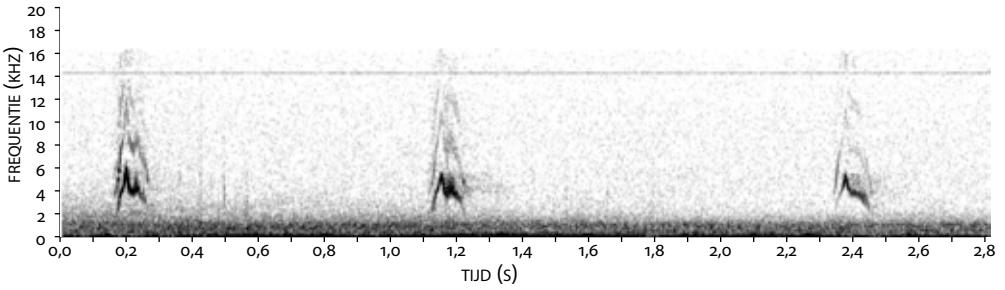
Beschrijving

Op de filmopnamen van HJW is te zien dat het om een compacte 'grotere' pieper gaat. De snavel en de staart zijn niet zo lang als bij een Grote Pieper. De vogel heeft een grijs gestreept petje. Op de flanken is een lichtbruinige waas te zien (deze is niet zo egaal licht als bij een Grote Pieper). Helaas zijn de opnamen niet heel scherp doordat de instellingen van de camera niet optimaal waren op het moment van filmen.

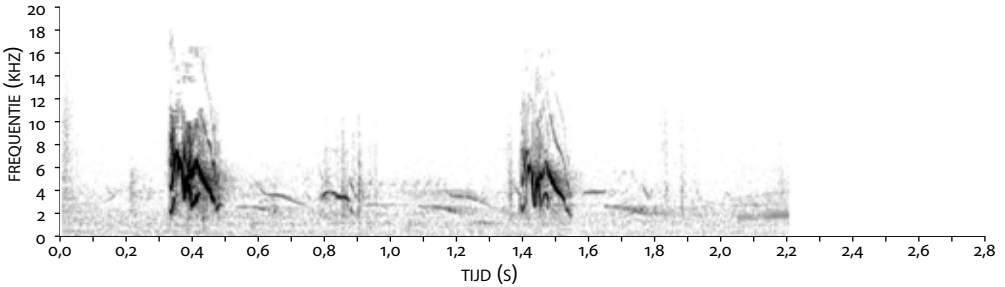
VIDEO: HARM JAN WIGHT

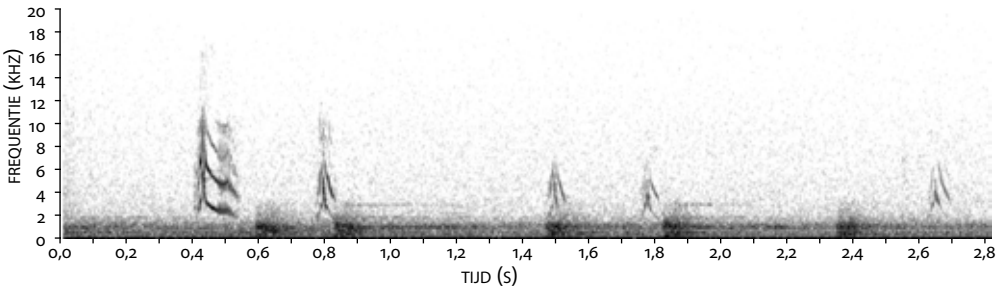
Mongoolse Pieper (video still)
Eemshaven – 14 november 2005

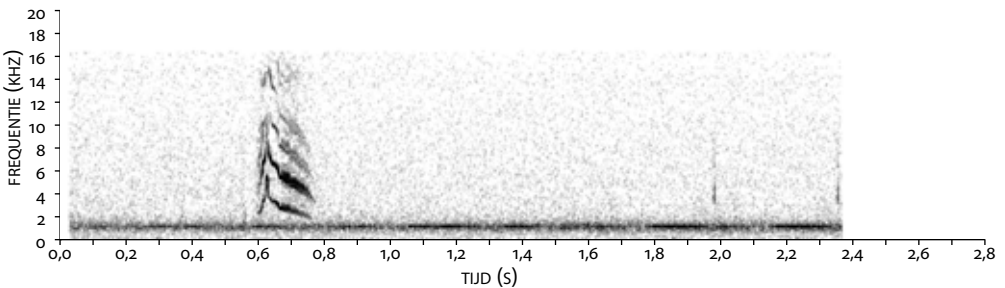
Sonogram 1. Grote Pieper, Hoogkerk, 19 december 2004 (Dušan Brinkhuizen). Om de seconde de *squnk*-roep.

Sonogram 2. Duinpieper, Bharatpur, India, 17 januari 2002 (Out of the Blue, Magnus Robb 2003). De *tsleeuw*-roep. De *tchilp-tchelp-tchilp*-roepjes, die Duinpieper laat horen als deze opgejaagd wordt, staan hier niet afgebeeld.

Sonogram 3. Mongoolse Pieper, Eemshaven, 14 november 2005 (Emo Klunder). Hier is de eerste roep de *speuu*-roep, gevolgd door enkele *tjep*-roepjes.

Sonogram 4. Mongoolse Pieper, Woerden, 22 januari 2007 (Dušan Brinkhuizen). Hier staat de *speuu*-roep afgebeeld.

Determinatie

Het beste is de vogel echter te determineren aan de hand van sonogrammen die van de geluidsopnamen zijn gemaakt (deze geluidsopname is te beluisteren in de geluidengalerij van de Avifaunasite (www.avifaunagroningen.nl). Een sonogram is een grafische weergave van het geluid waarbij de toonhoogte (in kilohertz) uitgezet wordt tegen de tijd (in seconden).

Op deze opname is een roepje te horen dat enigszins aan Huismus *Passer domesticus* doet denken, gevolgd door enkele *tjep*-roepjes. De roepjes van Grote Pieper, Duinpieper *A. campestris* en Mongoolse Pieper lijken op het eerste gehoor veel op elkaar, maar zijn op basis van een sonogram vrij duidelijk van elkaar te onderscheiden (Constantine & The Sound Approach 2006). De roep van Grote Pieper wordt door Constantine et al omschreven als *sqouk*. Dit geluid vertoont weinig variatie en wordt zowel in een enkel roepje als in een serie van twee of drie gegeven. In een sonogram is te zien dat de roep enigszins zoemend is (zie sonogram 1), wat als een soort 'haaiantanden' op de sonogram te zien is.

Duinpiepers zijn wat moeilijker omdat ze wat meer variatie vertonen. Constantine et al omschrijft de roep van Duinpieper als *tsleew*. Deze roep is wat voller en wat langer dan Grote Pieper en doet nog meer aan de roep van Huismus denken en kan enigszins aan de roep van een (juvenile) Gele Kwikstaart *Motacilla flava* doen denken. Naast deze roep kan Duinpieper, als deze opgejaagd wordt, een snelle serie van *tchilp-tchelp-tchilp*-roepjes maken. Op de sonogram is te zien dat de roep van Duinpieper sterk neerbuigt (sonogram 2).

Nu naar de opname van de pieper van de Eemshaven. Op de opname is te horen hoe de vogel een keer een Grote Pieper-achtig *speuu* roept. Opvallend is dat de r-klanken, die bij de roep van een Grote Pieper wel duidelijk zijn, hier ontbreken. De roep klinkt ook wat hoger. Na deze roep zijn een aantal *tjep*-roepjes te horen. Deze *tjep*-roep doet enigszins denken aan de *chip*-roepjes die een

Duinpieper kan maken als deze opgejaagd wordt, alleen is de snelheid waarmee deze roepjes worden gebracht veel langzamer dan bij Duinpieper. Op de sonogram (sonogram 3) is te zien dat deze *tjep*-roepjes ook veel hoger zijn dan de snelle *chip*-roepjes van Duinpieper, waarbij door een Mongoolse Pieper een hoogte van acht kilohertz gehaald kan worden, terwijl een Duinpieper niet hoger komt dan zes kilohertz. Deze *tjep*-roepjes zijn diagnostisch voor de soort (Alström et al 2003; Jännes 2002).

Het sonogram van de roep van de Eemshavenvogel komt goed overeen met sonogrammen van Mongoolse Piepers die opgenomen zijn in de bekende broed- en overwinteringsgebieden van deze soort. De wat hogere *speuu*-roep, waarbij de r-klanken zoals bij Grote Pieper ontbreken in combinatie met de *tjep*-roepjes, maakt dat deze opname essentieel is geweest voor de determinatie tot Mongoolse Pieper. Ook vertoont de *speuu*-roep veel gelijkenis met een sonogram van de Mongoolse Pieper van Woerden op 22 januari 2007 (sonogram 4).

Verspreiding en voorkomen

Mongoolse Pieper broedt in een groot deel van Mongolië en in de aangrenzende delen van Rusland en China (alleen in de provincie Nei Mongol). De soort overwintert voornamelijk in India (Alström et al 2003). In Europa is het een zeer zeldzame dwaalgast met tot en met 2001 in totaal zo'n achttien gevallen (www.wpbirds.com, www.netfugl.dk). De meeste vogels zijn gezien tussen 10 oktober en 30 november, beduidend later dan Grote Pieper (Alström et al 2003).

In Nederland zijn in totaal nu vijf gevallen aanvaard. Het eerste geval betrof een ringvangst bij Westenschouwen, Zeeland op 13 november 1983. Het tweede geval en tevens de eerste veldwaarneming vond plaats op de Maasvlakte, Zuid-Holland van 25-28 oktober 1996 (van den Berg & Bosman 2001). Het derde geval betrof weer een ringvangst, ditmaal in de Kennemerduinen, Noord-

Holland op 24 november 2002 (van der Vliet et al 2003). De vogel van de Eemshaven betreft dus het vierde geval en de tweede veldwaarneming voor Nederland. De meest recente waarneming betreft een vogel die van 1 januari tot 6 februari 2007 in Woerden verbleef (van Duivendijk 2007). Deze waarneming is onlangs aanvaard door de CDNA (www.dutchbirding.nl/cdna).

Het aantal aanvaarde gevallen kan echter nog oplopen, omdat in de herfst van 2005 meer Mongoolse Piepers zijn geclaimd. Op 27 oktober werd de roep van een mogelijke Mongoolse Pieper opgenomen op de telpost bij Westkapelle, Zeeland. Deze vogel vloog over en is niet gezien door de waarnemer. Dit geval rouleert nog bij de CDNA. Op 30 en 31 oktober werd een vogel waargenomen op het Balloërveld, Drenthe. Van deze vogel is het geluid opgenomen en ook werd deze vogel gefotografeerd. Dit geval rouleert eveneens nog bij de CDNA. Op 31 oktober werd een mogelijke Mongoolse Pieper waargenomen op de kwelder van Wierum (Friesland).

Vanwege het ontbreken van bewijsmateriaal is dit geval afgewezen door de CDNA.

Literatuur

- Alström, P., K. Mild & B. Zetterström 2003. *Pipits and Wagtails of Europe, Asia and North America. Helm identification guides. A & C Black publishers. London.*
- van den Berg, A.B. & C.A.W. Bosman 2001. *Zeldzame vogels van Nederland. Avifauna van Nederland 1. Tweede, herziene druk. GMB Uitgeverij/KNNV Uitgeverij, Haarlem/Utrecht.*
- Constantine, M. & The Sound Approach 2006. *The Sound Approach to birding. Poole, Dorset, UK.*
- van Duivendijk, N. 2007. *DB actueel: Mongoolse Pieper doet poging te overwinteren bij Woerden. Dutch Birding 29: 135-136.*
- Jännes, H. 2002. *Calls of Eastern Vagrants. Audio CD.*
- van der Vliet, R.E., J. van der Laan & CDNA 2003. *Rare birds in the Netherlands in 2002. Dutch Birding 25: 361-384.*

OP EEN GEGEVEN MOMENT ONTDEK JE 'M ZELF...

DUTCH BIRDING

- Nationaal en internationaal vermaard tweemaandelijkse tijdschrift over herkenning, voorkomen en verspreiding
- Met veel aandacht voor recente waarnemingen van zeldzame en schaarse vogelsoorten in Nederland, België en de rest van Europa.
- Lees over de Bastaardarend in de Lauwersmeer en de Zwartkeelijster in Groningen, de Brilzee-eenden bij Terschelling of misschien wel over je eigen ontdekking.
- Maar ook over vogels kijken in Zuid-Korea of Guatemala, de herkenning en het voorkomen van de verschillende Izabelklauwieren in Nederland en het verschil tussen Wilgengors en Rosse Gors.
- Met ongeëvenaard fotowerk en schitterende illustraties!

Dutch Birding-vogellijn: 0900-2032128 (35 eurocent per minuut)
Dutch Birding-inspreeklijn: 010-4261212
(LAAT UW WAARNEMINGEN NIET VERLOREN GAAN)
Website: www.dutchbirding.nl
Dutch Birding Association, Postbus 75611, 1070 AP Amsterdam